

Phát triển hệ thống đào tạo từ xa qua mạng của Đại học quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Hoàng Kiếm, Đỗ Phúc

Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh

78 Trương Định Quận 3, TP. Hồ Chí Minh

1. TỔNG QUAN VỀ ĐÀO TẠO TỪ XA QUA MẠNG

1.1. Giới thiệu

Đào tạo từ xa là một sự đổi mới giáo dục được phát triển dựa trên cuộc cách mạng CNTT. Đào tạo từ xa đã phát triển và đổi mới trong trăm năm qua.. Một số người chia đào tạo từ xa thành hai hay ba thế hệ dựa trên công nghệ phương tiện được sử dụng để truyền tải thông tin tri thức đến người học

- **Thế hệ 1 (trước 1970):** dùng tài liệu giấy và gửi thư để phục vụ cho việc chuyển giao tri thức
- **Thế hệ 2(từ 1970 đến 1995):** Dùng phát thanh và truyền hình . Phương tiện dùng để dạy và học là tài liệu giấy và băng từ, CD-ROM
- **Thế hệ 3 (sau năm 1995):** đào tạo từ xa hiện đại, công nghệ mạng và đa phương tiện , tăng cường tương tác hai chiều, lớp học trực tuyến. Bài giảng , học liệu và thông tin được cung cấp trên Web. Một số đại học sử dụng vệ tinh hoặc thu phát qua ISDN để triển khai các lớp học trực tuyến. Các học liệu bao gồm sách điện tử trên CD-ROM, tài liệu trên Web

Đào tạo từ xa là cần thiết vì các lý do sau đây:

- Đào tạo từ xa có thể chuyển các tài nguyên học tập hạng nhất từ các khu vực đã phát triển đến các vùng sâu vùng xa nhằm xóa bỏ các ranh giới giữa các vùng.
- Đào tạo từ xa được xem là cách thức để mở rộng qui mô, chia sẻ các tài nguyên học tập, tạo cơ hội cho tất cả các nhóm người học truy cập các nền giáo dục tốt, cho dù họ đang ở các vùng sâu vùng xa.
- Thế kỷ 21 là thế kỷ kinh tế tri thức. Ở các nước phát triển cao như Mỹ, Anh, Pháp, Nhật, Canada mặc dù có hệ thống Đại học truyền thống phát triển nhưng vẫn không đáp được yêu cầu đào tạo nhân lực, nâng cao dân trí. Từ những thập niên 1990, với sự đáp ứng qua mạng Internet, một số Đại học hàng đầu ở Mỹ , Anh , Pháp Canada đã thực hiện chương trình đào tạo từ xa qua mạng với sự hỗ trợ của phương tiện truyền thông và mạng Internet.
- Nhiều nước đã xem đã xem đào tạo từ xa và công nghệ giáo dục là một trong các chiến lược phát triển giáo dục và thực hiện giáo dục cho mọi người. và đã ban hành một loạt các chính sách nhằm thúc đẩy phát triển đào tạo từ xa.

1.2. Một số đặc điểm của đào tạo từ xa

- **Tính mở :** Người học có thể đăng ký học tập theo nhu cầu.

- **Tính uyển chuyển:** Người học có thể tự mình sắp xếp kế hoạch học tập theo chương trình học phù hợp với điều kiện của bản thân và tích lũy tín chỉ
- **Hình thức học tập** Về cơ bản, vẫn chọn hình thức tự học, và tham gia học nhóm thông qua diễn đàn thảo luận, truy cập tài nguyên học tập, và lên lớp một phần thời gian để thảo luận
- **Công nghệ thông tin được dùng trong tiến trình dạy và học:** Dùng mạng máy tính với các khóa học trực tuyến qua vệ tinh, ISDN, ADSL.
- **Nỗ lực kết nối chương trình đào tạo qua mạng với các đại học truyền thống chia sẻ tài nguyên học tập**
- **Kết hợp nghiên cứu khoa học với thực tiễn**
- **Nâng cao khả năng học tập của sinh viên:** cung cấp cho sinh viên khả năng tự học, tự nghiên cứu, khả năng tìm kiếm tài nguyên học tập qua mạng.

1.3. Một số kết luận về thực tiễn đào tạo từ xa

a. Tiêu chuẩn ánh giá mức độ thành công của đào tạo từ xa

Đào tạo từ xa phải mở. Đào tạo từ xa phải đảm bảo chất lượng, nhưng tính mở và chất lượng là đối nghịch nhau do đó cần tiến hành các minh chứng.

b. Đánh giá chất lượng

Cần thay đổi cách đánh giá chất lượng một hệ thống đào tạo, trong đó yếu tố tài nguyên học tập và dịch vụ hỗ trợ học tập là quan trọng..

c. Nhân tố chính làm hạn chế phát triển đào tạo từ xa

Thay đổi quan niệm về đào tạo từ xa là loại đào tạo hạng hai. Cần quan niệm đào tạo từ xa là một trong các cách thức nhằm đổi mới nội dung phương pháp, phát triển tài nguyên, cải tiến tiến trình, nâng cao chất lượng quản lý

d. Quan điểm về phương tiện sử dụng trong đào tạo từ xa.

- Phương tiện mới kế thừa các phương tiện cũ.
- Phối hợp giữa phương tiện truyền thống và phương tiện hiện đại nhằm nâng cao hiệu quả dạy và học

Trong nước, những năm gần đây nhiều hệ thống đào tạo từ xa qua mạng đã được đưa vào hoạt động. Có thể liệt kê một số hệ thống tiêu biểu như: hệ thống đào tạo từ xa của ĐHQG-HCM, Đại học Mở, Đại học Cần thơ,...và gần đây đã có sự tham gia của Học viện Bưu chính viễn thông, Đại học An giang....

2. NHU CẦU PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC PHỤC VỤ CNH-HĐH

Với sự phát triển vũ bão của khoa học và công nghệ, nhu cầu nhân lực phục vụ các chương trình phát triển, các dự án triển khai ứng dụng CNTT, nhu cầu tái đào tạo nhân lực ngày càng trở nên cấp thiết. Là một ngành công nghệ đang phát triển với tốc độ cao (khoảng 20 – 30 % năm) nên trong những năm tới nhu cầu nhân lực khoa học- công nghệ trong lĩnh vực CNTT là rất lớn, đặc biệt là nhu cầu phát triển đội ngũ nhân lực có trình độ đại học và sau đại học.

Về đào tạo đại học, trong thời gian qua Bộ Giáo dục & Đào tạo đã phối hợp chặt chẽ với chương trình quốc gia về CNTT củng cố và phát triển 7 khoa CNTT ở các

trường đại học lớn như đại học Bách Khoa Hà Nội, trường Đại học kỹ thuật thuộc Đại học Quốc gia Thành Phố Hồ Chí Minh, Đại học KHTN thuộc Đại học Quốc Gia Hà Nội, ĐH Đà Nẵng, ĐH Huế, ĐH Cần Thơ. Ngoài ra nhiều khoa công nghệ thông tin đã được mở tại Đại học Mở Hà Nội, Đại học Danh Lập Thăng Long,...Hàng năm hệ thống các trường đại học đã đào tạo được khoảng 5000 cử nhân, kỹ sư tin học theo các chuyên ngành trong lĩnh vực CNTT.

Bên cạnh hệ thống đào tạo truyền thống, cần phát triển các hình thức đào tạo mới với sự hỗ trợ mạnh mẽ của CNTT và viễn thông nhằm góp phần mở rộng quy mô, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo. Trong bối cảnh đó, kể từ năm 2000, Đại học Quốc gia đã bắt đầu triển khai chương trình đào tạo từ xa qua mạng tin học viễn thông bậc cử nhân và bậc Cao học chuyên ngành CNTT.

Trích tài liệu “Hội thảo Khoa học Công nghệ Thông tin Địa lý” tháng 08/2005